

“Кариерно развитие на учители”

Модел на кариерно развитие на учителите

Основни акценти

Основание

Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006-2015 г.) – “Повишаване на авторитета и социалния статус на учителя”

- Въвеждане на система за кариерно развитие на учителите
- Въвеждане на система за диференцирано заплащане, обвързана с резултатите на учениците
- Въвеждане на система за награждаване на учителите

Актуално състояние

- 5 професионално-квалификационни степени (ПКС)
- Обучението и присъждането на ПКС се извършва от специализираните институти за повишаване на квалификацията на учителите към висшите училища
- Разходите за обучението и процедурата за присъждане на ПКС се заплащат от самия учител
- Притежаването на ПКС е свързано с:
  - промяна в началната основна месечна работна заплата
  - получаване на допълнително възнаграждение

Основни цели на модела

- **Засилване на мотивацията** на учителите за пълноценно участие в процеса на обучение и възпитание в училище и създаване на **условия за конкуренция** между тях
- Осигуряване на **предвидимост в развитието на кариерата** съобразно личните планове, възможности и амбиции на всеки учител
- Обвързване на професионалната кариера: с **нарастващ престиж**; с **повече отговорности**; със съответстващо на тях възнаграждение чрез **интегриране на модела в системата за диференцирано заплащане**

Възможности за избор на кариера

- **Развитие в хоризонтален план** – заемане на последователни длъжностни позиции в рамките на учителската професия
- **Развитие във вертикален план** – заемане на административни длъжности в системата на народната просвета
- **Развитие в рамките на една и съща длъжност** – поддържане и усъвършенстване на присъщите за съответната длъжност знания, умения и компетентности

Развитие в хоризонтален план

5 длъжностни позиции:

1. Младши учител
2. Учител
3. Старши учител
4. Главен учител
5. Учител методик

Критерии за преминаване в по-висока длъжност:

- ✓ Стаж
- ✓ Допълнителна квалификация – придобиването ѝ не се заплаща от учителя
- ✓ Състезателност за заемане на по-високите длъжности

Последици:

- По-висока заплата по щат
- Намаляване на преподавателската заетост (за учителя методик)

Младши учител

- **Първоначална квалификация:**
  - висше образование и учителска правоспособност
- **Не се изисква стаж**
- **Процедура за заемане:**
  - свободно място
  - конкурс в два етапа – подбор по документи и събеседване
- **Особености:**
  - срочен трудов договор
  - адаптационен период – 2 г. с възможност за удължаване с още една
  - атестация от комисия, назначена от директора

Учител

- **Стаж – 2 (+1) г. като младши учител**
- **Допълнителна квалификация:**
  - Обучителна програма за учител, съставена от задължителни и избираеми пакети с акцент върху усъвършенстване на практическите умения
  - Провежда се и се сертифицира от висше училище
- **Сключване на постоянен ТД**

Старши учител

- **Стаж** – мин. 2 г. на длъжност учител
- **Допълнителна квалификация:**
  - Обучителна програма за старши учител, съставена от задължителни и избираеми пакети с акцент върху новите функции на длъжността: учител консултант; координация на извънкласни и методически дейности в рамките на един образователен етап; превенция на противообществените прояви
  - Провежда се и се сертифицира от висше училище
- **Процедура за заемане:**
  - Обявяване на свободно място
  - Конкурс на училищно ниво

Главен учител

- **Стаж** – мин. 2 г. на длъжност старши учител
- **Допълнителна квалификация:**
  - Обучителна програма за главен учител, съставена от задължителни и избираеми пакети с акцент върху новите функции на длъжността: координация на извънкласни и методически дейности в рамките на един випуск; ръководител на методическо обединение на учители по един предмет или културнообразователна област
  - Провежда се и се сертифицира от висше училище
- **Процедура за заемане:**
  - Обявяване на свободно място
  - Конкурс на училищно ниво

Учител методик

- **Стаж** – мин. 2 г. на длъжност главен учител
- **Допълнителна квалификация:**
  - Обучителна програма за учител методик, съставена от гъвкави модулни курсове с акцент върху новите функции на длъжността – организиране и провеждане на методическата дейност на общинско ниво
  - Провежда се и се сертифицира от висше училище
- **Процедура за заемане:**
  - Обявяване на свободно място
  - Конкурс в два етапа, проведен от съответния РИО – тест, изготвен от МОН, и събеседване

Бележка: Броят на учителите методици се определя на основата на общия брой на учителите в общината

Развитие във вертикален план

Длъжностни позиции:

1. Помощник-директор по учебната или учебно-производствената дейност
2. Помощник-директор по административно-стопанската дейност
3. Директор

Критерии за преминаване на по-висока длъжност

- Стаж на учителска длъжност
- Допълнителна квалификация
- Спечелване на конкурс

Последици:

- По-висока заплата по щат
- Намаляване на преподавателската заетост

Помощник-директор по учебната или учебно-производствената дейност

- **Стаж** – мин. 3 г. на учителска длъжност
- **Допълнителна квалификация:**
  - Обучителна програма за помощник-директор, съставена от задължителни и избираеми пакети с акцент върху новите функции на длъжността: планиране и организация на образователно-възпитателния процес в училище; наблюдение на педагогическата дейност и анализ на резултатите; проектна дейност
  - Провежда се в Националния институт за обучение на директори (НИОД)
- **Процедура за заемане:**
  - Обявяване на свободно място
  - Конкурс на училищно ниво

Помощник-директор по административно-стопанската дейност

I вариант:

- Лице с учителска правоспособност и мин. 3 г. стаж на учителска длъжност
- **Допълнителна квалификация:**
  - Обучителна програма за помощник-директор, съставена от задължителни и избираеми пакети с акцент върху организирането и контрола върху административната дейност
  - Провежда се в НИОД

II вариант:

- Лице с висше икономическо или юридическо образование

Процедура за заемане:

- Обявяване на свободно място
- Конкурс на училищно ниво

Директор

- **Стаж** – мин. 5 г. на учителска длъжност
- **Директорска правоспособност**
  - Обучителна програма за придобиване на директорска правоспособност, съставена от задължителни и избираеми пакети с акцент върху административния мениджмънт на училището
  - Национален изпит за придобиване на директорска правоспособност, проведен в НИОД
- **Заемане на длъжността:**
  - Обявяване на свободно място
  - Конкурс, проведен от училищния съвет

Развитие в рамките на длъжността

- Участие в **поддържаща и допълнителна квалификация** за актуализиране и придобиване на нови знания, умения и компетентности
- Не води до увеличение на основната заплата за длъжността, но може да се отрази върху възможността за получаване на **динамична парична добавка в рамките на втория и третия стълб на системата за диференцирано заплащане**

Нормативно осигуряване

- Закрепване на основните положения на модела в новия закон в областта на училищното образование
- Доразвиване и детайлизиране на законовите разпоредби на подзаконово ниво

Въпроси за дискусия

- Възможна ли е вътрешна диференциация в рамките на една длъжност
- Какъв да бъде необходимият стаж като условие за допустимост за заемане по-висока длъжност
- Как да се съотнесат съществуващите професионално-квалификационни степени към модела за кариерно развитие
- Каква да бъде степента на диференциация на възнагражденията между различните длъжности

ИЗТОЧНИК

Школа за синдикални активисти “ПОДКРЕПА”

СРС КТ“Подкрепа”
Варна

Ул.“Братя Шкорпил” 15
Тел: 052/612 575; факс: 052/ 612 568
E-mail: srs@podkrepa-varna.org
web: www.podkrepa-varna.org